

MVŠO

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Kvalita života a CSR

Mgr. Martin Fink

Ústav společenských věd a práva

Martin.fink@mvso.cz

+420 587 332 324

KVALITA-DEFINICE

- Slovník spisovného jazyka českého:
 - 1) *jakost, hodnota*
 - 2) *souhrn typických vlastností (zprav. kladných)*
- Akademický slovník cizích slov:

*souhrn užitných vlastností výrobku nebo služby,
souhrn typických, zpravidla kladných vlastností*
- Norma ISO 9000

*stupeň splnění požadavků souborem inherentních
charakteristik*

KVALITA NEBO JAKOST?

KVALITA:

- Stav
- Vlastnost
- Hodnota
- Kvalita definována spotřebitelem

JAKOST:

- Synonymum pro kvalitu
- Stupeň „kvality“ ve smyslu „jak dobrý“?
- Výsledek třídění
- Jakost definována „odborníkem“

Kvalita není jakost!

KVALITA ŽIVOTA

- **Multidimenzionální koncept**
- **Různé náhledy vědních disciplín**

Ekvivalentní pojmy (synonyma):

- Well- being – pocit pohody,
- social well-being – sociální pohoda,
- social welfare – sociální blahobyť,
- human development – lidský rozvoj,
- happiness – štěstí,
- satisfaction – spokojenost.

KVALITA ŽIVOTA-DEFINICE

V literatuře existuje celá řada definic „kvality života“. Neexistuje však ani jedna, která by byla v průběhu posledních třiceti let všeobecně akceptována“

(Payne, 2005, s. 207)

KVALITA ŽIVOTA-DEFINICE 2

- *...jedinčova percepce jeho pozice v životě v kontextu své kultury a hodnotového systému a ve vztahu k jeho cílům, očekáváním, normám a obavám (WHO, 1996)*
- *Kvalita života je stupeň, v němž prožívání života uspokojuje individuální psychologická a fyzická přání a potřeby; je výsledkem osobních hodnot a životního stylu, skrz něž se je jedinec snaží naplnit.“ (Kirby, Brooks, 1994 in Dragomirecká, Škoda, 1997, s. 104).*

KVALITA ŽIVOTA-HISTORIE

- Antická filosofie
- *Ekonomie blahobytu* (Pigou, 1920)
- Lyndon B. Johnson, prezident USA (60. léta)
- Zájem sociologů – kritika striktně objektivních faktorů
- USA první šetření kvality života občanů, jehož primárním cílem bylo nadefinovat subjektivní indikátory kvality života (70. léta)
- vstup dalších vědních oborů, multidimenzionalita (80. léta až současnost)

KVALITA ŽIVOTA-VYMEZENÍ

- **Makro-rovina** – v jejím případě se jedná o zevrubné zamyšlení se nad kvalitou života z pohledu absolutního smyslu života, neboť tento pohled je zaměřen na kvalitu života velkých společenských celků (např. určité země, kontinentu apod.). V tomto ohledu se problematika kvality života stává součástí úvah a praktické činnosti politiků.
- **Mezo-rovina** – v tomto případě jde o měření kvality života v kontextu malých sociálních skupin (např. ve škole, v podniku, nemocnici apod.). Kromě respektu k morální hodnotě člověka jsou v této rovině sledovány rovněž záležitosti sociálního klimatu a interpersonálních vztahů, sdílení hodnot, stejně jako ne/uspokojování základních potřeb všech členů příslušné skupiny.
- **Personální rovina** – je zaměřena na život jednotlivce. Hodnocení kvality života tu vychází ze subjektivního hodnocení zdravotního stavu, bolesti, spokojenosti, naděje a jiných podobných ukazatelů. S ohledem na subjektivní charakter získávaných informací je nutno brát do úvahy fakt, že se v tomto hodnocení promítají takové faktory, jako např. osobní hodnoty jednotlivce, představy, očekávání, přesvědčení apod., jež jsou s to vnímání kvality života významně ovlivnit.
- **Rovina fyzické existence** – v popředí zájmu zde stojí fyzická (tělesná) existence člověka. Tato je posuzována na základě pozorovatelného chování jiných jedinců, jež jsou objektivně měřitelné a srovnatelné (Křivohlavý, 2002, s. 163-164).

KVALITA ŽIVOTA-DUÁLNÍ POJETÍ

Dvě roviny, kterými je kvalita života nahlížena a interpretována:

- **objektivní** – souhrn indikátorů objektivních (např. životní podmínky, ekonomické ukazatele a další),
- **subjektivní** – souhrn indikátorů subjektivních (např. pocit úspěchu, osobní spokojenost a jiné)

Komplexnost (dualita) měření bývá zajištěna doplněním objektivních indikátorů doménou vnímání těchto indikátorů (spokojenost s faktorem, důležitost faktoru).

KVALITA ŽIVOTA- MULTIDIMENZIONÁLNÍ KONCEPT

Koncepční rámec kvality života Centra pro podporu zdraví Univerzity Toronto:

BÝT (BEING) – osobní charakteristiky člověka	
Fyzické bytí	Zdraví, hygiena, výživa, pohyb, odívání, celkový vzhled
Psychologické bytí	Psychologické zdraví, vnímání, cítění, sebeúcta, sebekontrola
Spirituální bytí	Osobní hodnoty, přesvědčení, víra
PATŘIT NĚKAM (BELONGING) - spojení s konkrétním prostředím	
Fyzické napojení	Domov, škola, pracoviště, susedství, komunita
Sociální napojení	Rodina, přátelé, spolupracovníci, susedé (užší napojení)
Komunitní napojení	Pracovní příležitosti, odpovídající finanční příjmy, zdravotní a sociální služby, vzdělávací, rekreační možnosti a příležitosti, společenské aktivity (širší napojení)
REALIZOVAT SE (BECOMING) – dosahování osobních cílů; naděje a aspirace	
Praktická realizace	Domácí aktivity, placená práce, školní a zájmové aktivity, péče o zdraví, sociální začleňování
Volnočasové realizace	Relaxační aktivity podporující redukci stresu
Růstová realizace	Aktivity podporující zachování a rozvoj znalostí a dovedností, adaptace na změny

KVALITA ŽIVOTA-PŘÍSTUPY DISCIPLÍN

Medicínský přístup:

Health- Related Quality of Life (HRQOL), kvalita života týkající se zdraví

Doména	Indikátory WHOQOL
Fyzická stránka	energie a únava, bolest a nepohodlí, spánek a odpočinek
Psychická stránka	představa tělesného schématu a vzhled, negativní a pozitivní emoce, sebehodnocení, myšlení, učení, paměť, pozornost
Stupeň samostatnosti	mobilita, každodenní činnosti, závislost na lékařské péči, praceschopnost
Sociální vztahy	osobní vztahy, sociální podpora, sexuální aktivita
Životní prostředí	finanční zdroje, svoboda, pocit fyzického bezpečí, zdraví a sociální podpora, možnost získání informací a kompetencí, fyzikální prostředí, doprava
Spiritualita	religiozita, osobní přesvědčení

KVALITA ŽIVOTA-PŘÍSTUPY DISCIPLÍN

Sociologie:

Sociální činitele ovlivňující kvalitu života:

- materiální bohatství - HDP, kupní síla dané měny v porovnání s dalšími zeměmi,
- životní standard - výživa, hygiena, bydlení,
- ochrana osob - bezpečí, vraždy, násilí a vandalismus,
- svoboda - politická, dodržování lidských práv, individuální a osobní svoboda (abortus, homosexualita),
- sociální rovnost - rovnost mezi pohlavími, postavení menšin,
- kulturní klima - přístup ke vzdělání, informacím,
- sociální klima - tolerance, důvěra k institucím, elitám, výdaje na zbrojení,
- populační tlak - zvyšující se podíl seniorů v populaci,
- modernizace - urbanizace, industrializace a individualizace.(Veenhoven In: Vaďurová, Mühlpachr, 2005, s. 34)

KVALITA ŽIVOTA-PŘÍSTUPY DISCIPLÍN

Environmentální pojetí kvality života:

- stav hospodářského systému a jeho dopadu na možnost aktivního pracovního uplatnění jedinců a tvorbu materiálních a duchovních hodnot
- způsob odměňování práce v souladu s komplexními kritérii její náročnosti (fyzické i kvalifikační) a ekonomické efektivity, jako základ zabezpečení životní úrovně a uspokojování základních lidských potřeb,
- stav zaměstnanosti a sociálního zabezpečení v případě nezaměstnanosti,
- stav zabezpečení zdravé výživy obyvatelstva,
- úroveň zdravotní péče,
- podmínky pro společenské a pracovní uplatnění osob s postižením,
- ochrana životního prostředí - stav přírodních a sociálních komponent životního prostředí,
- úroveň péče o rodinu a výchovu dětí a péče o děti bez zázemí,
- podmínky pro vzdělávání - základní, odborné, vysokoškolské a celoživotní - a možnosti rozvoje osobnosti,
- úroveň zabezpečení přiměřeného plnohodnotného života seniorů,
- možnosti svobodných společenských aktivit občanů a jejich účast na společenském životě,
- úroveň demokracie ve společenských vztazích a politickém systému,
- stav bezpečí občanů a ochrana lidského života před agresí a násilím,
- úroveň zabezpečení a ochrany lidských práv,
- možnosti trávení volného času, úroveň možností jeho využití na odpočinek, regeneraci sil, kulturu a jiné hodnotné zájmy,
- úroveň společenské morálky,
- úroveň zabezpečení péče o osoby odkázané na různou formu sociální pomoci. (Halečka ,2001 In: Vaďurová, Mühlpachr, 2005, s. 34-35)

KVALITA ŽIVOTA-PŘÍSTUPY DISCIPLÍN

Psychologie, well being:

„Jedná o dlouhodobý emoční stav, ve kterém je reflektována spokojenost jedince s jeho životem“ (Šolcová, Kebza In. Kvalita života, 2004, s. 21)

Struktura 6 základních dimenzí osobní pohody:

- Sebe přijetí (self-acceptance) - pozitivní postoj k sobě, srozumění s různými aspekty sebe a jejich akceptace, přijetí různých aspektů sebe, dobrých i špatných vlastností, srozumění s vlastní minulostí.
- Pozitivní vztahy s druhými - vřelé uspokojující vztahy s druhými, zájem o blaho druhých, schopnost empatie.
- Autonomii - nezávislost a sebeurčení, schopnost odolat sociálním tlakům a zachovat si vlastní názor a jednání, nezávislost na hodnocení a očekávání druhých.
- Zvládání životního prostředí (environmental mastery) - pocit kompetence při zvládání každodenních nároků, přehled o tom, co se děje v okolním prostředí, schopnost vidět příležitosti a využít vnější dění pro vlastní cíle a potřeby.
- Smysl života (purpose in life) - cílesměrnost, pocit, že minulý i přítomný život má smysl, směřování k dosažení cílů.
- Osobní rozvoj (personal growth) - pocit trvalého vývoje, otevřenost novému, nepřipouštění si nudy a pocitu stagnace, schopnost vidět pozitivní změny vlastního já a chování (Šolcová, Kebza In. Kvalita života, 2004).

KVALITA ŽIVOTA A CSR

Celosvětově uznávaná obecná definice CSR:

„Naplňování ekonomických, právních, etických a libovolných dobrovolných očekávání společnosti od podnikání v daném čase“. (Carroll 1978)

KVALITA ŽIVOTA A CSR

Platná definice CSR pro ČR:

„... dobrovolné integrování sociálních a ekologických hledisek do každodenních firemních operací a interakcí s firemními stakeholders“.

(Zelená kniha Evropské unie. ZELENÁ LISTINA: podpora evropského rámce..... Komise evropských společenství, Brusel, 2001.)

PRINCIPY CSR

- dobrovolnost,
- proaktivita, kreativita,
- aktivity nad rámec vlastního podnikání,
- sounáležitost, sociální cítění,
- komunikace s okolím, transparentnost,
- flexibilita, pozitivní myšlení.

CSR = postoj, ne pouhá znalost.

Současnost = součást strategie, nezbytnost úspěchu.

POUŽÍVANÝ KONCEPT - PILÍŘE CSR

- **Sociální**

Podpora zdraví, bezpečnosti, znevýhodněných skupin, neziskové sféry, sociálních aktivit, rovné příležitosti, zdravý životní styl,...

- **Environmentální**

Šetření přírodních zdrojů, regulace spotřeby energií a materiálů, odpadové hospodářství, ekologická výroba

- **Ekonomické**

Transparentnost, odmítnutí korupce, věrnostní programy pro klienty, preferování místních dodavatelů, opatření pro znevýhodněné zákazníky

FUNGOVÁNÍ - ÚROVNĚ CSR

Makroúroveň

- Vztah společnost-stát-business, obecné podmínky pro podnikání, principy respektování lidských práv, OSN, EU, národní programy SO vlády, iniciativy ministerstva.
- **Nelze běžně ovlivnit, jsme „součástí systému“. Definováno státem, EU.**

Mezouroveň

- Úroveň instituce-organizace-firma, vnitřní kultura, vztah k „stakeholders“, jednotlivé organizace, platformy - Business Leaders Forum, Donators Forum, Byznys pro společnost.
- **Ovlivňujeme míru CSR a její konkrétní zaměření. V roli zaměstnavatele, zaměstnance, příznivce.**

Mikroúroveň

- Úroveň rozhodování jednotlivců, postoje managementu, konkrétní rozhodnutí o strategii a aktivitách CSR, soukromé osoby, zaměstnanci, občanské iniciativy.
- **Plně ovlivňujeme a řídíme. Působí morální hodnoty.**

Děkuji Vám za pozornost.